

*Степанова Катерина Дмитрівна,
Національний університет "Острозька академія"*

ПЕРІОДИЗАЦІЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИКОГРАФІЇ

У статті розкривається проблема хронологізації розвитку англійської лексикографії.

Ключові слова: *лексикографія, глосарій.*

The article deals with the problem of chronologisation of the development of English lexicography.

Key words: *lexicography, glossary*

Словникарство є одним із найважливіших етапів розвитку мовної традиції кожної нації. Словник у вигляді, до якого звикли наші сучасники, існував не завжди. Точніше, словники, що нагадують сучасні, з'явилися у Західній Європі XVII ст. Проте корені складання словників лежать набагато глибше.

М. В. Моїсєєв виділяє чотири періоди розвитку англійської лексикографії:

1) глосаризація;

На думку Моїсєєва, ця стадія характеризувалася "наївним" підходом до опису лексичного складу мови [1, с. 6]. Першим англійським словником, що був створений для перекладу англійських слів на латинську мову, є *Promptuarium Parvulorum*. Як підкреслює у своїй анотації Сузанне Шульц-Фальстер, глосарій становив важливість тим, що у ньому вперше основним об'єктом тлумачення був англійський, а не латинський лексикон [3].

2) словники важких слів

Тенденцією цього періоду, яку виділяє Моїсєєв, є спроба упорядників словників тлумачити лише ті лексичні одиниці, які вони вважали важкими для розуміння, а повсякденну лексику або ігнорувати, або давати короткі дефініції [1, с. 10]; До словників цього періоду Моїсєєв відносить: *A Table Alphabetical* ("Перелік алфавітний")

Роберта Кодрі, *An English Expositor* (“Англійський тлумач”) Джона Баллокара, *English Dictionarie* (“Англійський словник”) Генрі Кокрема, *The New World of English Words* (“Новий світ англійських слів”) Едварда Філіпса та ін. Згідно з коментарями Р. Сіменса до електронної версії “Переліку алфавітного” Р. Кодрі, цей словник загалом вважається першим повністю розвиненим представником одномовних словників англійської мови; таким чином, він ілюструє перехід від списків слів та глосів до власне словників [4].

3) прескриптивний період

Основною тенденцією цього етапу, на думку лінгвіста, є прагнення упорядників словників встановити визначену норму у написанні, вимові та слововживанні, тому майже всі словники, що належать до цього етапу, варто визначити як нормативні. Лексикографи намагалися надати найбільш повну інформацію про слово. Дефініції лексичних одиниць мали більш розгорнуту структуру, ніж дефініції словників попереднього періоду. Вживання слів у мовленні підтверджувалося цитатами з літератури. Вказувалася етимологія слів [1, с. 15]. До словників цього періоду належать: *A Dictionary of English Language* Самюеля Джонсона, *An American Dictionary of English Language* Ноя Вебстера та ін.

4) сучасні (дескриптивні словники).

Найвищим досягненням англійської лексикографії, як висловлюються Моїсєєв, Ступнін, В. Крізер та ін., є *The Oxford English Dictionary*. У 1930-х роках плідна співпраця лінгвістів, лексикографів, спеціалістів у галузі педагогіки та методики викладання англійської мови як іноземної призвела до упорядкування перших успішних навчальних словників англійської мови, призначених для іноземців, які вивчають англійську мову.

Ступнін притримується такої ж думки, проте на відміну від Моїсєєва, науковець розділяє період глосаризації на чотири окремих етапи:

- 1) рукописні словники-глосарії (“Епінальський кодекс”);
- 2) двомовні глосарії із тематичним обмеженням словника (“*Promptuarium Parvulorum*”);
- 3) період друкованих двомовних словників із розширенням кількості представлених слів та різносторонньою характеристикою лексеми, (словник Т. Еліота “*The Dictionary*”);
- 4) період розвитку і вдосконалення перекладних словників [2, с. 52–64].

Подальші етапи узгоджуються із класифікацією Моїсєєва.

Таким чином, у процесі формування англійської лексикографії спостерігається тенденція еволюції від появи перших перекладних протословників (глосів), до розвитку їх у тлумачні словники, спочатку слів переважно іноземного походження, або слів, складних для розуміння; за цим слідував стадія аналізу слова (етимологія, граматичні характеристики), і на сучасному етапі словник еволюціонував у засіб навчання іноземної мови.

Література:

1. Моїсєєв М. В. Лексикография английского языка: учебно-методическое пособие: для студентов специальностей 022900 “Перевод и переводоведение” и 022600 “Теория и методика преподавания иностранных языков”. – Омск. Изд-во ОмГУ, 2006. – 92 с.
2. Ступин Л. П. Лексикография английского языка: Учеб. пособие для студентов ин-тов и фак. иностр. яз. – М.: Высш. шк., 1985. – 167 с.
3. Schulz-Falster, Susanne. *The beginning of English Lexicography*. Електронний ресурс. Режим доступу: www.schulz-falster.com/ (Schulz-Falster: Rare Books)
4. Siemens R. G. *Cawdrey’s Work, and the Development of the Dictionary in Early Modern England* Електронний ресурс. Режим доступу: [//www.library.utoronto.ca/utel/ret/cawdrey/cawdrey0.html](http://www.library.utoronto.ca/utel/ret/cawdrey/cawdrey0.html)